

CURIERUL JUDICIAR

ZIAR SĂPTĂMÂNAL

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — PRACTICĂ

ADEVER SI LUMINA

JUSTITIE SI LIBERTATE

DIRECTOR: PETRE BORS

PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an . . . . . 30 Lei
Pe 6 luni . . . . . 16 »
Pe 3 luni . . . . . 8 »

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă portul

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUCȚIA INTERZISĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUCURESCI

Cheul Dâmboviței (Casa Cănuță)

Vis-à-vis de Palatul Justiției

Un număr vechiu 2 Lei

 Cine primește două numere consecutive din acest ziar se consideră ca abonat.

SUMAR

Care este rezerva numai a unuia din părinții supraviețuitori la succesiunea copilului, când acela vine în concurență cu frații și surorile defunctului? de Petre Bors

Jurisprudența română :

Inalta Curte de Casație Secțiunii Unite: *Comunitatea Elină Ortodoxă din Ianina cu Ministerul Domeniilor.*

Tribunalul Județului Covurlui secția II-a: *Ștefan Tatovică cu L. A. Valer.*

Curtea de Apel din Galați secția II: *Alexandrina I. Berceanu și L. Panailescu cu D. S. Râmniceanu.*

Care este rezerva numai a unuia din părinții supraviețuitori la succesiunea copilului, când acela vine în concurență cu frații și surorile defunctului?

Următorul cas se întâmplă la instanțele noastre judecătorești. Ioana Stăncescu, consoarta decedatului Ioan Dușulescu, moare fără a lăsa copii din căsătoria sa. Ca avere îi rămâne un imobil din orașul Calafat, care l'avea de la bărbatul ei; imobil ce dânsa l'a dăruit prin actul din 1878 autentificat de tribunalul Dolj sub 312 unui frate Ioan Stăncescu. Când Ioana Stăncescu a încetat din viață avea ca rude mai apropiate în grad succesibil numai pe muma sa Preda M. Stăncescu și pe copiii lui Ioan Stăncescu, decedat și dânsul, și reprezentați prin muma lor Penelope Stăncescu.

Muma Preda M. Stăncescu acționează pe acești copii, reprezentanți legali ai donatarului Ioan Stăncescu și cari posedau întregul imobil, ca să fie îndatorați a-i delăsa jumătate din zisul imobil cuvenit dânsului ca rezervă potrivit art. 843 din c. civil, urmând a fi redusă donațiunea în chestiune în proporțiunea stabilită de acest text de lege. Această reclamațiune ajungând înaintea Curții de apel din Craiova, secția I-a s'a recunoscut d-nei Preda M. Stăncescu prin decisiunea No. 147/90 dată în lipsa minorilor I. Stăncescu *dreptul la jumătate rezervă din imobilul de la Calafat*, reducându-se donațiunea sus arătată. Menționata hotărîre s'a confirmat de aceeași Curte și prin decisiunea No. 150/91, dată asupra opozițiunei făcută de minori în contra hotărîrei ce se pronunțase în lipsa lor. În antinomia ce exista între art. 843 din cod. civ. care ficsează la *jumătate* din averea succesorală rezerva supraviețuitorilor părinți, fie că rămân pe urma defunctului amândouă — tată și mamă — sau numai unul — cum în cazul în specie mamă — și între art. 673 din c. civ. care precizează numai la *o pătrime* în asemenea cas rezerva cuvenită: Curtea de apel a preferit modul cum se resolvă chestiunea de art. 843 c. civ., și după cum odată s'a pronunțase tot așa Curtea de casație prin decisiunea No. 403 din 25 Nov. 1883.

Minorii prin muma lor tutoare a recurs în casașune, și Inalta Curte s. I-a prin decisiunea sa No. 120 din 6 Aprilie 1893 a casat hotărîrea Curții de apel din Craiova împărtaşind, și cu drept cuvânt, opiniunea contrariă. În realitate esaminând bine ambele texte de legi nu există o anti-nomie între dênsele. Articolul care prevede cazul în specie, adică care e *reserva numei supravetuitoare ce vine la o succesiune în concurență cu frații săi surorile defunctului donator*, este art. 673. Acest articol fieseză categoric reserva, când supravetuieste numai unul din părinți, la o $\frac{1}{4}$ din averea succesorală în concurență cu frații și surorile defunctului. Un act de liberalitate între vii, sau un testament, nu ar putea augumenta porțiunea disponibilă; și când donatorul său testatorul nu ar respecta acel text de lege, instanțele judecătorești vor fi datoare pe basa art. 673 din c. c. a reduce dispozițiunile actului numai până la o $\frac{1}{4}$ ca rezervă.

Atunci ne întrebăm, cum se esplică dispozițiunea art. 843 din c. c. care fixeză fără distingere reserva la jumătate pentru cazul când defunctul fără copii lasă amândoi părinții supravetuitoari, sau numai unul din ei? Răspunsul rêsare lesne din intențiunea ce a avut legiuitorul la redactarea acelor două articole de lege. Prin art. 673 legiuitorul a înțeles să reguleze în mod special și nestrămutat un drept succesoral ce l are tata său mama supravetuitoare când vine în concurență cu frații săi surorile defunctului: și atunci reserva este de $\frac{1}{4}$ din averea succesora'ă, indiferent dacă frații săi surorile sunt donatari, căci este vorba de o succesiune prin concurs între aceia și priméză înainte de ori-ce. Iară prin art. 843 legiuitorul a înțeles să reguleze *dreptul de rezervă* a numiților ascendenți numai față de donatari, cari nu au dreptul la succesiune în concurență cu dênșii. Aceste au fost și motivele pentru care Inalta Curte a dis, că Curtea de apel din Craiova a făcut o rea aplicațiune a art. 843 din c. c. combinat cu art. 673 din același cod. (v. decis. precitată a Casașunii în Buletinul său pe anul 1893 la pag. 305).

Curtea de apel din București s. III, presidată de d-l consilier Popescu, unul din distinșii noștri magistrați, și unde afacerea a venit prin repartizare după casare, a rezolvat chestiunea tot în modul cum noi susținem și cum s'a stabilit de Inalta Curte prin precitata decisiune No 122/93.

Petre Borș.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȘIE ȘI JUSTIȚIA

SECTIUNI-UNITE

Audiența de la 9 Noembrie 1895

Președinția d-lui C. E. SCHINA, Prim-Președinte

Comunitatea elină ortodoxă din Ianina ou Ministeriul domeniilor

Persoană morală. — Dacă au ființă fără a fi create de stat. — Dacă persoanele morale create de un stat au ființă în alt stat fără a fi recunoscute de acest stat.

Persoană morală. — Dacă era recunoscută de codul Caragea. — În ce condițiuni puteau avea ființă asemenea persoane. —

Persoană morală. — Dacă regulamentul organic al Munteniei le recunoștea și cu ce forme se creau. —

Persoană morală. — Când persoana morală creată de un stat străin poate fi considerată ca un desmembrământ al puterilor aceluși stat.

Interogatoriū. — Dacă judecătorii sunt suverani să aprecieze refuzul părții de a răspunde la interogatoriū ca o mărturisire a faptului asupra căruia era chemată să răspundă.

1) *Persoanele morale nu au ființă de cât dacă statul le crează, și crearea lor de un stat nu face ca acele persoane juridice să aibă o existență legală în alt stat de cât dacă acest stat le recunoaște.*

În lipsa unei asemenea creațiuni, sau în lipsa unei asemenea recunoașteri, aceste persoane morale nu au ființă și dar nu pot pretinde în această calitate vre un drept de proprietate sau de creanță, și ne având aceste drepturi nu le pot reclama în justiția.

2) *Codul Caragea nu recunoștea persoanele morale, și dacă sub imperiul acestei legiuri se găseau de fapt persoane morale, precum erau locașurile sfinte, cărora li se recunoștea un drept de proprietate sau de creanță, existența măi tuturilor acestor aședăminte era întărită prin hrisoave domnești și prin urmare recunoscute de puterea suverană de atunci a țerii.*

Aședămintele cari în lipsă de asemenea hrisoave aveau exercițiul dreptului de proprietate sau de creanță, l aveau numai prin simplă toleranță.

3) *Subt regulamentul organic nici un aședământ pios, cum sunt schiturile, mânăstirile sau ori-ce alt chinovion, nu se puteau întocmi în Valachia fără a se da de știre măi ânteriu marelui logofăt*

al bisericilor, ca printr'insul să ia voia și slobozenia Domnului

4) Când o persoană juridică existentă într'un stat străin nu derivă din chiar legile ce organizează puterea publică în acel stat, ci fiindcă sa ar fi creată printr'un act emanat de la autoritatea în drept a crea persoanele juridice în acel stat, acea persoană morală nu poate fi considerată ca un desmembrământ al puterilor aceluși stat, ci ca o persoană creată de autoritatea publică a aceluși stat în scop de utilitate publică.

5) Judecătorii fondului sunt suverani să aprecieze dacă refuzul părții de a răspunde la interogatoriū se poate considera ca o mărturisire a faptului asupra căruia fusese chemată la interogatoriū.

Decisiunea No. 8/95. — Respins recursul făcut de «Comunitatea elină ortodoxă din Ianina» în contra decisiunii Curței de apel din București, secția II, cu No. 211/93, dată în proces cu Ministerul domeniilor.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l președinte N. Mandrea.

S'a ascultat: d-l avocat C. C. Arion, din partea comunității eline, în dezvoltarea motivelor de casare, precum și d-nii avocați C. G. Disescu și M. D. Kornea, din partea Ministeriului domeniilor, în combateri.

Curtea deliberând;

Asupra motivelor I, II și III de casare:

I. — «Curtea de apel, nerecunoscând personalitatea morală a Comunității de Ianina, își întemeiază doctrina sa pe principiul suveranității legilor.

« O asemenea argumentațiune o credem nerațională de ôre ce nu este vorba de a exercita în România drepturi, cari n'ar exista după legea română, ci o simplă chestiune de capacitate. Aceste chestiuni sunt de resortul exclusiv al legei streine, care singură determină statutul personal.

„Diferența pe care Curtea o face în această privință între persoanele fizice și cele morale nu este bazată nici pe un text, nici pe vre un principiu plausibil de drept. Ea este deci absolut arbitrară.

«Curtea comite dar un esces de putere refuzând a ne asculta și face o rea aplicațiune a principiilor de drept internațional a căror tendințe universale sunt ca persoanele morale străine să fie întru toate asimilate cu persoanele străine fizice».

II. — «Curtea comite o adevărată negare de dreptate. În sistemul de drept internațional cel mai sever persoanelor morale străine, sistemul Anglo-Saxon, totuși măcar atât, dreptul de acces la tribunal, li se recunoaște

III. — «Rea aplicare și violarea art. 2 și 11 cod. civil, care nefăcând nici o distincțiune între persoanele morale și persoanele fizice, în ceea ce privește capacitatea, pune pe toți străinii, persoane fizice sau morale, pe aceeași linie».

Având în vedere că din decisiunea atacată cu recurs

resultă că Comunitatea elină ortodoxă din Ianina a cerut, în virtutea testamentului lui din 6 Martie 1857 al defunctei Safta Castriși, ca statul român să fie condamnat să delăsa jumătate din averea imobiliară și mobilă prinsă în succesiunea defunctei și n care statul a fost pus în posesiune; că instanțele de fond i-a respins cererea pe motivul că acea comunitate, persoană fictivă, nefiind legal recunoscută de statul român, n'avea dreptul d'a exercita o asemenea acțiune înaintea tribunalelor române;

Considerând că persoanele fizice, existând independent de orice intervențiune a legiuitorului, legea nu le dă existența, ea nu face de cât a le reglementa drepturile și datoriile ce decurg pentru dănsese din acest fapt; că din contra persoanele morale ne având o realitate fizică personalitatea lor nu este de cât o ficțiune, de unde urmează necesitatea unei intervențiuni care să creede acele ființe fictive;

Considerând că individul nu poate crea ficțiuni și dar nici ființe fictive; că un asemenea drept nu'l poate avea de cât acela a căruia voință se poate impune tuturor și dar statul; că afară de aceasta creațiunea acestei persoane neavând drept rațiune decât interesul general, urmează invederat că statul, căruia îi este încredințată apărarea acestor interese, s'aibă puterea, prin reprezentanții săi legali, a crea aceste persoane;

Considerând însă că dreptul unui stat d'a crea în interesul său general, aceste persoane fictive, nu-i poate da și pe acela d'a impune și n alte state această a sa voință; că interesul general al unui stat și dar puterea sa suverană d'a recunoască și proclama acest interes, nu se poate întinde peste fruntariile teritorului său; c'acest drept al fie-cărui stat trebuie să încezeze acolo unde începe a lua naștere dreptul altui stat; c'a se recunoască acestor ființe, create de un stat, existența lor și în cele l'alte state, independent de orice intervențiune a acestor state, este a recunoască fie-cărui stat dreptul d'a crea ficțiuni universale, ceea ce este inadmisibil;

Considerând c'a voi să aplicăm dispozițiunile art. 2 și 11 din codicele civil și acestor persoane morale, sub cuvîntul că legea nu face nici o distincțiune între aceste persoane și persoanele fizice, ar fi să aplicăm și persoanelor morale dispozițiunile ce legea invederat nu le-a edictat decât pentru persoanele fizice; că din chiar modul d'a se exprima al legiuitorului în art. 2 și 11, resultă că el n'a înțeles a vorbi de cât de români și străini ca persoane fizice; c'afară de aceasta când legiuitorul în art. 2 pune principiul că legile relative la statutul personal urmăresc persoana și n fără străină, n'a înțeles a vorbi și de persoanele fictive, căci aceste persoane nepulând fi nici minore, majoare sau interzise, nici celibatate, căsătorite, văduve sau divorțate, nepulând avea nici rudenie, nici familie, ele n'au un statut și deci nu puteau intra în previsiunile acestui articol;

Considerând că din momentul ce este admis că persoanele morale n'au ființă de cât dacă statul le crează și că persoanele morale create de un stat nu există într'un alt stat de cât dacă acest stat le recu-

noasce, urmează învederat că în lipsa unei asemenea creațiuni, sau unei asemenea recunoașteri ele n'au ființat și dar nu pot pretinde în această calitate vre un drept de proprietate sau de creanță, căci pentru a avea aceste drepturi trebuie mai întâiu de toate să existe;

Că dreptul de a sta în judecată nefiind de cât sancțiunea și consecința existenței acestor drepturi, urmează învederat că aceste persoane neputând avea aceste drepturi nu pot avea nici pe acela d'ale reclama în judecată;

Considerând că ast-fel fiind aceste motive sunt nefondate.

Asupra motivului al IV-a

IV. — „Curtea violează principiul nereetroactivității legii și comite un adevărat anacronism aplicând faptelor petrecute sub regimul Caragea și Regulamentul organic, principiile absolut necunoscute atunci, cari nu s'aplicău nici în dreptul civil privat nici în dreptul public. Personalitatea comunității Ianina luând naștere sub acele legiuri și dânsa exercitându-și drepturile timp de 23 de ani fără nici o stavilă, nu este admisibil a i se aplica asfă zi principiile codului civil, chiar admitându-se că teoria Curței ar fi esactă, fără a isbi în drepturile dobândite.

„Curtea nu examinează chestiunea pusă de noi cum că Comunitatea Ianina a dobândit drepturile sale la averea Castrișii sub imperiul vechei legiuri“.

«Dacă ar fi făcut'o nu putea învederat să tăgăduiască celui care a dobândit asemenea drepturi facultatea naturală de a și le apăra sub imperiul noii legiuri;

„Așa dar Curtea face o omisiune esențială și nu arată motivele pentru care înlătură acest mijloc peremptoriu;“

Considerând că este înesact în drept a se pretinde că sub imperiul legiurilor anterioare actualului codice civil, persoanele morale puteau avea o existență legală independent de ori ce voință a Statului;

Considerând că din dispozițiunile Codului Caragea, nu numai că nu rezultă aceasta, dar din contra reese că aceste persoane erau un ce inexistent și necunoscut legiuitorului, căci dânsul voină a arăta persoanele ale căror drepturi și datorii le reglementează prin acea lege, declară, încă de la început că împarte persoanele, «după fire: în bărbați și femei; după naștere: în fii adevărați, din curvie, vitregi și bunți; după vârstă și după minte: în vârstnici, nevârstnici, risipitori și fără minte; după noroc: în slobozi, robți și sloboziți,» ceea ce dovedește că dânsul n'a avut în vedere în acea legiuire de cât persoanele naturale; c'afară de aceasta, în nici una din dispozițiunile acestei legiuri nu se face măcar mențiune de existența persoanelor morale; că din momentul ce Codul Caragea nu recunoasce nici măcar ființa acestor persoane morale, es'e inadmisibil a se pretinde că, în virtutea unei asemenea legiuri, aceste persoane, ca să aibă o existență legală, n'aveau nevoie de nici un fel de autorizațiune; că de și este adevărat că sub imperiul acestei legiuri se găseau de fapt persoane morale, precum erau locașurile sfinte, căroro li se recunoștea un drept de proprietate sau de creanță, însă existența mai tuturor acestor așezăminte era întâ-

rită prin hrisoave domnești și prin urmare recunoscute de puterea suverană d'atunci a țării; că admitându-se chiar că unele dintr'însele eserecituă aceste drepturi, în lipsă de asemenea hrisoave, este învederat că, sub imperiul unei asemenea legiuri, eserecitatea acestor drepturi în aceste condițiuni, nu era de cât o toleranță;

Că Regulamentul organic ocupându-se de aceste așezăminte pioase, după ce reglementează modul de administrațiune al averei lor, dispune în paragraful 5 de sub art. 364: »nici un schit, sau mănăstire sau vre un alt »chinovion nu se poate întocmi în Valachia fără a se »da de scire mai întâi marelui logofăt al bisericilor, ca »printr'ensul să ia voia și slobozenia Domnului; Că aceste așezăminte fiind singurele cari la acea epocă puteau avea un drept de proprietate sau de creanță urmează învederat că legea n'a voit a lăsa în mâna particularilor și fără nici o intervențiune a autorității publice, crearea acestor persoane morale și dar este inesact a se pretinde că sub imperiul acestei legiuri, particularii puteau avea un asemenea drept;

Considerând că ast-fel fiind și acest motiv este nefondat.

Asupra motivului al VI-a :

VI. — »Curtea face o omisiune esențială; după principiile dreptului internațional și chiar în opiniunea celor puținii autori cari, ca Laurent, nu recunoasce personalitatea juridică a persoanelor morale străine, totuși să face o esecțiune pentru Stat și desmembrămintele sale Am pretins tocmai că Comunitatea Ianina este o desmembrare a Statului, am probat'o înaintea Curței; dar de aceasta nu se ocupă Curtea; sentința sa este dar nemotivată în un punct foarte însemnat, și omisiunea este esențială, căci dacă pretențiunea noastră era examinată de Curte, se putea de sigur da o altă soluțiune c'usei.»

Considerând că este fără interes, în speșă, a se examina deosebirea ce ar putea esista, din punctul de vedere al dreptului de acțiune înaintea tribunalelor române, între personalitatea juridică a unui stat străin și a desmembrămintelor sale și între persoanele morale create în acel stat: căci din chiar numirea de «Comunitatea ortodoxă elină din Ianina», din chiar actele ce partea recurentă a prezentat pentru a și stabili existența sa, rezultă învederat că pretinsa personalitate morală a acestei Comunități nu derivă din chiar legile ce organizează puterea publică în imperiul Otoman și că ar fi recunoscută de legile acelei țări ca un desmembrământ al acelei puteri, ci numai că ființa sa ar fi creată printr'un act emanat de la autoritatea în drept a crea persoanele morale în acea țară; că de altmintrelea Curtea de apel a avut în vedere această chestiune și răspunde împlicit la dinsa când d'ice, în unul din considerentele sale, că «Comunitatea elină ortodoxă din Ianina ori-cât de regulat ar fi constituită în imperiul Otoman, unde s'a format pentru scopuri de bine-faceri...», ceea ce dovedesce că instanța de fond privește acea Comunitate nu ca un desmembrământ al statului, ci ca o persoană creată de autoritatea publică din imperiul Otoman, în scop de utilitate publică;

Că dar și acest motiv este nefondat.

Asupra motivului VII-a.

VII.—«Am chemat la interogator pe Stat, pentru a proba că el însuși a recunoscut existența Comunității Ianina ca persoană morală.

«Statul a refuzat de a răspunde și întru cât recunoșterea guvernului atrăgea după sine facultatea pentru noi de a exercita în România drepturile compatibile cu legislațiunea sa, numai prin violarea art. 234 proc. civilă și prin esces de putere a putut Curtea să ne tăgăduiască chiar dreptul de sta în judecată.»

Având în vedere că la chemarea sa la interogator, Statul s'a refuzat a se presenta pentru a răspunde, motivându-și refuzul său pe considerațiunea că nu recunoaște acelei comunități personalitatea sa juridică și că această existență densă n'o putea proba de cât conform dreptului public român; că de acest răspuns Curtea luând act, după cum aceasta rezultă din procesul verbal al deciziunii sale, era în drept, conform citatului articol 234 din procedura civilă, să apretuiască dacă în virtutea unui asemenea răspuns putea să considere faptul asupra căruia Statul fusese interogat, ca mărturisit în contra sa; că această deducere fiind lăsată de lege la facultatea judecătorului, după cum aceasta rezultă din cuvântul «poate» întrebuițat în articol, este învederat că aprecierea sa, în această privință scapă de sub controlul acestei Curți și dar și acest motiv urmează a fi respins.

Asupra mijlocului VIII-a;

VIII-a.—«Nemotivare, prin deciziunea sa din 11 Decembrie 1893, No. 3110, fila 71, Curtea ne respinge cererea de a se obliga statul să ne comunice actele dresate de administrațiunea averei Castrișii, acte indispenabile apărării noastre, căci din ele rezultă recunoșterea Comunității din Ianina ca persoană morală. Statul luase aceste acte cu ocaziunea trimerii sale în posesiunea averei Castrișii în anul 1889.

«Tot prin acea deciziune Curtea ne respinge cererea de interogator ce propusesem statului tinzând să obțiu un răspuns categoric, dacă da sau nu ne a recunoscut personalitatea morală. Această deciziune fundamentală în cauză este absolut nemotivată. Curtea violează dar art. 123 din procedura civilă».

Având în vedere că este inesact în fapt că Curtea de apel nu motivează pentru ce a respins cererea ca Statul să fie obligat de a comunica actele dresate de administrațiunea averei Castrișii, sau în alte cuvinte de Vasile Papa, și pe care partea recurentă pretindea că Statul le luase cu ocaziunea punerii sale în posesiunea averei Castrișii în anul 1889, căci densa declară aceste acte ca neputând fi opozabile Statului, de oare-ce el nu este succesorul lui Vasile Papa și încă că recunoșterea lui Vasile Papa, persoană privată, nu poate avea veri un efect juridic pentru disa Comunitate;

Considerând că ast-fel fiind și acest motiv este nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul etc..

TRIBUNALUL JUDEȚULUI COVURLUI, SECȚIA II

Audiența de la 13 Septembrie 1895

Președinția d-lui G. I. ALEXANDRESCU, Președinte

Ștefan Tatovicî cu L. A. Waller

Asociațiune în participațiune.—Ce sunt față cu cei de al treilea.—Dacă părțile depuse de asociați devin proprietatea comună a asociațiunii.—Dacă asociatul are un drept de proprietate asupra averii întregi său numai asupra porțiunii depusă de el.—Dacă și poate retrage miza sa ori când va voi și la ce se espune.—Dacă cei de al treilea, creditorii personali ai asociaților, pot urmări porțiunile depuse în asociațiune de debitorii lor.

Imobile prin destinațiune.—Dacă instrumentele necesare la un stabiliment industrial sunt imobile prin destinațiune și în ce condițiuni.

1) *Asociațiunile în participațiune nu constituiesc față cu cei de al treilea, o ființă juridică distinctă de persoana asociaților, prin urmare averea pusă în comun de asociați, nu poate deveni nici o dată averea societății, ci rămâne în tot dea-una, față cu cei de al treilea, averea proprie și personală a fie cărui asociat, după suma cât a depus.*

2) *În asociațiunile în participațiune, participantul nu are un drept de proprietate asupra întregii averi puse în comun, ci numai asupra porțiunii aduse de densusul în asociațiune, fiind liber a și-o retrage ori-când va voi, rămânând responsabil față cu cei l'alți asociați numai pentru daune interese,*

De aci reese că cei de-al treilea pot urmări porțiunile asociaților ce le datorează, ca avere proprie a debitorilor lor, și ca fiind gagiul lor.

3) *Instrumentele necesare la exploatarea unei fabrici, de și prin esența și natura lor sunt emnamente mobile, suut declarate de lege ca imobile prin destinațiune, însă cu condițiunea ca acel care voește să imobilizeze asemenea instrumente să fie însuși proprietarul lor, și ca el să exploateze în mod serios fondul său industrial.*

Detentorii și posesorii precariști nu pot să se bucure de acest drept.

Ast-fel, cel ce invoacă imobilizarea prin destinațiune trebuie să dovedească că este proprietarul imobilului, că clădirea ridicată de densusul este o fabrică, o uzină aptă pentru exploatarea unei industrii, care represintă un viitor îndepărtat și sigur, iar nu clădiri șubrede și provisorii ce nu se pot numi în mod serios o fabrică.

Tribunalul deliberând,

Având în vedere sechestrul înființat la acest tribunal prin jurnalul No. 2494 din 16 August asupra averii d-lui M. Prensner, compuse din diferite mașini pentru fabricare de plăci de ciment și de cărămizi aparente, până la concurența sumei de 2803 lei 15 bani cerut de creditorii L. A. Valer în puterea cambiei cu data de 9 August 1895, protestată la scadență;

Având în vedere sechestrul aplicat de d-ni portărei prin procesul-verbal No. 3343 din 17 August asupra unei prese de fier pentru fabricarea plăcilor de ciment, precum și asupra a 23 forme de oțel în localul din strada Eliade Rădulescu din Galați;

Având în vedere opoziția făcută de S. Tatovicî prin petițiunea înreg. la No. 6554 din 21 August prin care cere chemarea în judecată a lui M. Prensser și L. A. Valler spre a se desființa sechestrul, cerând și daune;

Având în vedere că oponentele atât prin petițiunea introductivă cât și astăzi înaintea tribunalului invoacă următoarele două motive de opoziție;

Mașina sechestrată împreună cu formele de oțel nu sunt proprietatea d-lui M. Prensser ci a societății M. Prensser este că asociatul său la fabrica de plăci de ciment și sechestrul s'a aplicat în fabrica asociațiilor prin urmare pe o avere streină.

Mașinele sechestrate servind la un fond de industrie sunt în conformitate cu art. 468 c. civ., imobile prin destinație și prin urmare lucrurile de urmărire sunt nule.

În ce privește primul motiv:

Având în vedere că oponentul în sprijinirea acestui motiv prezintă contractul de asociațiune sub semnătura privată cu data de 1 August corect, prin care oponentele împreună cu M. Prensser se asociază în scop de a confecționa plăci de ciment, cărămizii aparente, scări de piatră artificială, în fine tot ce atinge de această industrie, oponentele depune capitalul de 3906 lei, în sculele și materialele existente în fabrică, iar M. Prensser aduce mașinele pentru fabricat. Oponentele mai prezintă 2 autorizațiuni ale comunei Galați din care rezultă că comuna ia permis să facă un șopron și o fabrică în mod provisoriu conchid că întru cât există un contract de asociațiune în participație între dânsul și Prensser, întru atâta averea pusă în comun devine o avere care nu se poate urmări de cât la desfacerea tovărășiei cu atât mai mult cu cât mașinele sechestrate se află în localul său;

Având în vedere că după art. 253 c. com. asociațiunile în participație nu constituiesc, față cu cei de al treilea o ființă juridică distinctă de persoana asociaților, prin urmare averea pusă în comun de asociați, nu poate deveni nici o dată averea societății, ci rămâne în totdeauna față cu cei de al treilea averea proprie și personală a fie căruia asociat, după suma cât a depus.

Având în vedere că art. 254 c. com., oprește pe participant a avea un drept de proprietate asupra întregii averi pusă în comun, rezervă dreptul de proprietate fie căruia asociat în parte numai asupra porțiunii (mizei) aduse de dânsul în asociație, dându-i dreptul a și-o retrage ori când, rămânând responsabil față cu cei l'alți asociați numai de daune interese. În adevăr după acest art. asociații nu au dreptul asupra averii comune pentru motivul că nu s'a făcut nici o transferare de proprietate, asociația nefiind o persoană juridică, nu poate câștiga proprietatea mizelor aduse de asociați, mizele rămân ca și mai înainte proprietatea fie căruia asociat în parte, și prin urmare averea lor proprie de unde consecința că cei de al treilea creditor pot urmări a-

ceste mize ca avere a debitorilor lor, ca fiind gajul lor;

Având în vedere că din coprinderea contractului de asociațiune, din interogatorul oponentului precum și din facturile de comandă prezentate aici de către creditorul Valler rezultă că, fabricantul de mașini și turnătorie din Elinberg, G. E. Draeneret, a vândut lui M. Prensser încă de la 10 Noembrie 1894 o mașină aici sechestrată; Ast fel că proprietatea mașinei sechestrată și adusă în asociație să dovedește a fi a lui M. Prensser.

Având în vedere că aici în instanță creditorul următor Valler, prezintă polița protestată menționată mai sus, din care să vede că M. Prensser datorește suma de 2269 mrci 76 pf. creditorului sechestrat, urmează că acest motiv de o poziție să fie respins.

În ce privește al II-lea motiv.

Că mașina fiind deținută la exploatarea unui fond de industrie este imobilă prin destinațiune.

Având în vedere că în adevăr art. 468 c. civ. făcând o excepțiune la regula comună, declară de imobile instrumentele necesare la exploatarea unei fabrici care prin esența și natura lor sunt eminentamente mobile.

Legiuitorul a stabilit această excepțiune admitând ficțiunea imobilelor prin destinație, numai pentru a încuraja și proteja agricultura și industria, cu toate acestea a îngădit această facultate cu 2 condițiuni 1) că acel care are voința de a imobiliza să fie însuși proprietarul; 2) că el să exploateze în mod serios un teren de agricultură sau un fond de industrie.

În adevăr proprietarul fiind singurul acela care reprezintă interesul agriculturii și industriei, numai el are dreptul de a uza de ficțiunea imobilizării. Detentorii, precariștii posesorii etc. nu pot să se bucure de acest drept pentru că ei nu caută de cât interesul lor personal, și nimenea nu-i leagă de fondul care se exploatează, adese ore chiar interesele lor personale, sunt în opoziție cu interesul fondului, pentru aceea doctrina și jurisprudența în tot-dea-una a acordat facultatea a art. 468 c. civ. numai proprietarilor și nici o dată procuriștilor.

Având în vedere că oponentele de aici ar fi trebuit în primul loc să dovedească că în adevăr este proprietarul unei fabrici cu o industrie serioasă și că mașina sechestrată este a sa. Pentru dovedirea că este proprietarul unei fabrici a înfățișat două certificate ale comunei Galați prin care este autorizat a construi un șopron și cel al doilea a construi o fabrică. Dar de la permisiunea de a ridica o fabrică până la faptul material al existenței în adevăr acelei fabrici este o deosebire foarte mare și aceasta nu poate servi nici măcar ca o presumpțiune îndepărtată ne cum ca o dovadă. În ce privește șopronul ridicat nici oponentele însuși nu a susținut că este fabrică. În ce privește însă proprietatea mașinei din cele discutate mai sus s'a vădit că Prensser a stabilit că este a sa, așa dar din acest punct de vedere și acest motiv de opoziție câtă a fi respins;

Având în vedere că art. 468 c. civ. cere nu numai că acel care invoacă imobilizarea prin destinațiune trebuie să dovedească că este proprietarul imobilului dar trebuie să dovedească că în adevăr elădirea ridicată de

densul este o fabrică, o usină aptă pentru exploatarea unei industrii.

Având în vedere că doctrina și jurisprudența în comun acord și în tot-dea-una a înțeles prin fabrică o clădire specială sau o clădire oare-care ar fi adoptată într'un mod special pentru necesitatea industrii respective. Usinele diferă de casele ce servesc pentru locuințe căci ele au de obiect travaliul producției bogăției și legiuitorul când a acordat în mod așa de excepțional imobilizarea prin destinațiune, a vădat de sigur interesul acestor industrii serioase, stabilite în clădiri care să presinte un viitor îndepărtat și sigur, unde producțiunea și bogăția națională să prosperă, un șopron spre exemplu sau alte clădiri de asemenea natură, șubrede și provisorii, nu se pot numi în mod serios o fabrică în înțelesul art. 468 c. civ. ca o industrie serioasă și în care instrumentele necesare pentru exploatarea acelei fabrici să fie protejate de ficțiunea imobilizării prin destinațiune.

Având în vedere că în specie oponentele prezintă 2 certificate ale comunei Galați în cel 1-iu cu No. 3778 din 6 Mai a. c. prin care comuna autorisă pe oponent a instala o fabrică pentru făcut plăci și diferite ornamente din ciment, cu îndatorire că ori când comuna îi iar cere de ași strămuta fabrica, să o facă fără a avea dreptul de a reclama în contra comunei, prin al doilea certificat sub No. 6974 din 24 August a. c. comuna permite oponentului a face un șopron în care nu va avea dreptul a face foc, sau a pune mașini. Cu aceste două certificate oponentele să servește în instanță ca să dovedească că posedă o fabrică și că mașina sechestrată se află în fabrica d-sale fără a discuta mai mult că șoproul și simpla autorizare provizorie nu face dovadă că posedă o atare fabrică în condițiunea art. 468 c. civ.; oponentele avea datoria să dovedească existența unei fabrici, nu a făcut, opozițiunea sa cată să fie respinsă și din acest punct de vedere.

Având în vedere și dispozițiunile art 140 și 146 p. civ.,

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte G. I. Alexandrescu,

Respinge ca nefondată contestația făcută de Ștefan Tatovicî la sechestrul asigurător aplicat de portărelul acestui tribunal.

(ss) G. I. Alexandrescu, G. V. Buzdugan.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI, SECȚIA I

Audiența de la 23 Iunie 1895

Președinția T-lui G. TANOVICEANU, Membru

Deciziunea comercială No. 23/95

Alexandrina I. Berceanu și L. Panaitescu cu Dimitrie Simionescu Râmnicăeanu

Jurământ decisoriu. — Când și de cine poate fi dat. — Dacă poate fi dat în orî-ce fel de contestații și în ce condițiuni.

Registru comercial. — Inscris trecut în el. — Dacă importă ca registrul prezentat în justiție de o parte să fie ținut conform codului comercial când partea ce'l prezintă nu'l produce în baza forței lui probante ci pentru a servi de un inscrist al adversarului trecut în acel registru.

Registru comercial. — Inscris sub semnătură privată. — Dacă inscristul trecut în registrul adversarului și recunoscut de cel ce l'a scris și sub scris, poate fi considerat ca act sub semnătură privată și face probă în justiție.

Titlu de creanță. — Dacă creditorul poate avea mai multe titluri pentru constatarea aceleiași creanțe.

Mandat. — Dacă actul semnat de mandatar este considerat ca semnat de mandante. — Dacă mandantul poate face proba antidatoriă și în ce mod. — Dacă o poate face prin martori și când.

1) *Jurământul decisoriu poate fi dat în orî-ce fel de contestații și în tot cursul procesului, însă nu poate fi dat de cât asupra unor fapte personale a acelora cărora se propune a jura, și acele fapte se fie concludente în cauză.*

2) *Cestiunea de a se ști dacă un registru comercial prezentat în justiție este sau nu ținut în conformitate cu legea comercială nu are nici un interes, când partea ce se servă cu acel registru nu se servă cu el în baza forței lui probante, ci'l prezintă numai pentru a se servi cu un inscrist, scris și subscris de partea adversă în acel registru.*

3) *Când o parte recunoște în justiție inscristul scris și subscris dintr'un registru al adversarului, cele scrise și subscrise din registru constituie un act subsemnătură privată care face deplină probă în justiție.*

4) *Legea nu oprește pre un creditor să aibă mai multe titluri pentru constatarea aceleiași creanțe.*

5) *De și actul semnat de mandatar este considerat ca semnat de mandante, acesta însă are dreptul să facă proba antidatoriă și această probă se poate face prin martori și presumpțiuni când cel ce voește a o face a fost în imposibilitate de ași procura o dovadă scrisă.*

S'au ascultat: d-nii I. Berceanu, Gh. Demetrescu și Victor Macri, avocații apelanților Alexandrina I. Berceanu și L. Panaitescu în susținerea și desvoltarea motivelor de apel, și d-l V. Poenaru, avocatul intimatului Dimitrie Simionescu-Râmnicăeanu în combateri.

Curtea deliberând,

Având în vedere că apelanții au diferit jurământ decisoriu intimatului Dimitrie Simionescu-Râmnicăeanu asupra faptelor specificate prin jurământul formulat în scris, care s'a pus la dosar;

Considerând că conform art. 208 cod. civil jurământul pôte fi da' în orî-ce fel de contestații și în tot cursul procesului; că după art. 1209 din cod civil, jurământul decisoriu, nu pôte fi dat de cât asupra unor fapte personale a acelora cărora se propune a jura și să fie concludente în cauză;

Considerând că în cazul de față faptele asupra cărora apelanții au diferit jurământ decisoriu intimatului, fiind personal acestuia și concludente în cauză, jurământul este admisibil;

Pentru aceste motive, curtea, admite jurământul decisoriu diferit de apelanți intimatului asupra faptelor specificate prin jurământul formulat în scris, care s'a pus la dosar;

D-l Dimitrie Simionescu-Râmnicăeanu, a declarat că acceptă jurământul și este gata a'l presta astă-qi; după care d-l Dimitrie Simionescu-Râmnicăeanu a prestat jurământul conform art. 240 din pr. civ., făcând declarațiunile trecute în procesul-verbal dresat conform art. 244 din aceiași procedură; părțile n'au mai făcut nici o obiecțiune;

Curtea deliberând:

Având în vedere apelul făcut de Alexandrina I. Berceanu și Luca Panaitescu în calitate de moștenitori ai Ștefanei Panaitescu contra sentinței comerciale a trib. Brăila cu No. 219/95 prin care s'a respins ca nefon-

dată acțiunea ce dînsii au intentat contra lui D. Simionescu-Râmnicu ;

Avînd în vedere că prin această acțiune se cere să fie condamnat D. Simionescu-Râmnicu la plata sumei de lei 51345 bani 46 cu dobînda convențională de 8 la sută pe an ;

Avînd în vedere că apelanții au susținut că intimatul avînd daraveri de comision cu defunctul A. Panaitescu, autorul lor, a rămas dator cu suma de 31134 lei și 60 bani la 8 Ianuarie 1886 când Dimitrie Simionescu-Râmnicu a verificat singur comptul său din registrul lui Panaitescu și a recunoscut în scris datoria în acel registru de desuptul partidei sale ; adăogînd la finele scrierei, că pentru constatarea debitorului său a mai dat și osebîtă chitanță ;

Că în urmă, continuînd daraverile la 30 Noembrie 1886 comptul curent s'a saldat cu un debit de 51346 lei 46 bani pentru Simionescu, că acest plus în debitul intimatului, nu a mai fost recunoscut prin scrierea și subscrierea sa, că în fine la sumele datorate era convenit între părți să se plătească procente 8 la sută pe an ;

Avînd în vedere că apelanții pentru dovedirea creanței de 31134 lei 60 bani, au prezentat un registru «Grand livre», vizat de președintele tribunalului Brăila la No. 13269 din 1 Septembrie 1882, unde la fila 27 în josul comptului lui Simionescu-Râmnicu, se vede scris și subscris cu propria sa scriere, că verificînd comptul său, la 8 Ianuarie 1886, s'ă recunoște dator cu suma de 31134 lei 60 bani, adăogînd la finele acestei scrieri că a mai dat și o deosebită chitanță pentru constatarea acestei datorii ;

Avînd în vedere că intimatul Simionescu a obiectat că registrul nu este ținut în regulă și prin urmare, nu pôte să facă probă în justiție, că recunoșterea făcută în registru de și este scrisă și subscrisă de dînsul, nu pôte servi de titlu contra sa, pentru că el a dat și o chitanță, care din momentul ce nu se prezintă creanța, nu putea fi considerată ca dovedită, că dînsul chiar la 8 Ianuarie 1886, avea produse în comision de o valoare mai mare de cât sumă cu care s'a recunoscut dator și că după mörtea lui Panaitescu a mai continuat a trimite, ast-fel că s'a achitat de totă datoria, ba chiar mai are să ia, în fine a exhibat o chitanță de liberare cu data 4 Septembrie 1884 de la un imputernicit al Ștefanului Panaitescu anume Panteli Arion, prin care se recunoște că a primit suma de 43079 lei ce Simionescu datora atunci moștenitorilor defunctului Al. Panaitescu ;

Considerînd că cesțiunea de a se sci dacă registrul comercial prezentat este sau nu ținut în conformitate cu legea comercială nu are nici un interes, de oare ce apelanții pentru dovedirea creanței lor de suma 31134 lei 60 bani, nu se servesc cu acest registru în baza forței lui probante, ci cu actul scris și subscris de intimat care se găsește în acest registru la fila 27.

Că din momentul ce Simionescu-Râmnicu recunoște scrierea și subsemnatură sa din acel registru, aceasta constituie un act sub-semnatură privată, care în conformitate cu art. 1176 cod civil face deplină dovadă în justiție ;

Considerînd că împrejurarea că Simionescu-Râmnicu pe lângă acel act a dat creditorului său și un alt act înscris, constatînd același lucru, nu poate să micșoreze întru nimic puterea doveditoare a înscrisului ce s'a prezentat, de oare-ce nicăeri legea nu oprește, ca un creditor să aibă mai multe titluri pentru constarea aceleiași creanțe ;

Considerînd că odată ce existența creanței de 31134 lei 60 bani este stabilită, intimatul Simionescu-Râmnicu i incumbă sarcina de a proba liberațiunea sa, că pentru aceasta, dînsul a învoțat faptul că ar fi avut produse și comision cu care în urmă s'ar fi achitat, acestea însă sunt simple alegațiuni, care nu au fost cu nimic dovedite, căci dacă ar fi ca intimatul să se refere în privința aceasta la registrele apelanților, atunci conform art. 1184 cod, civil, aceste registre trebuind a fi

crezute în întregul lor, nu ar servi în sprijinirea faptelor alegate, de oare-ce din coprinderea lor rezultă că din operațiunile urmate debitul intimatului este cu mult mai mare ca suma de mai sus ;

Avînd în vedere și chitanța cu data 4 Septembrie 1894, dată de Pandeles Arion, mandatarul Ștefanului Panaitescu pe care intimatul Simionescu a prezentat o Curței în ultimul moment pentru a dovedi liberațiunea sa ;

Avînd în vedere că apelanții au susținut că această chitanță a fost dată de mandatarul Ștefanului Panaitescu lui Simionescu-Râmnicu după încetarea mandatului, care mandat ia fost revocat prin somațiune și care revocare a fost notificată și intimatului Simionescu cu somațiunea sub No. 4983 din 14 Octombrie 1894 prezentată Curței, ast-fel că chitanța, nefiind nici legalisată de vre-o autoritate, neavînd prin urmare dată certă, este antidatată în fraudă și prejudicială lor ;

Considerînd că dacă actul semnat de mandatar este considerat ca semnat de mandante, aceasta are însă dreptul să facă proba antidatoriă, că apelanții susținînd că chitanța este dată prin fraudă, posterior încetării mandatului, evident că ei au fost și sunt în imposibilitate să și procure o probă scrisă în această privință și prin urmare în conformitate cu art. 1198 c. civil, sunt admiși să probeze antidatoria și fraudă prin martori și presupțiuni ;

Considerînd că Simionescu-Râmnicu, fiind somat de apelanți să achite suma care face obiectul acestei acțiuni, precum se constată din somațiunea notată mai sus, a păstrat tăcerea asupra acestei chitanțe liberatoare și nu a răspuns nimic la această somație, că în cursul procesului la prima instanță în loc de a se servi de această chitanță cum era natural să facă, el a continuat a păstra tăcerea fără să facă nici o mențiune de chitanță, ci apărîndu-se numai pe motivul că a achitat încă de atunci sumele ce datora ; că chiar azi înaintea Curței au avut același mod de apărare, și numai în ultimul moment la închiderea debaterilor s'a servit de această chitanță, că Pandeli Arion, acel care a liberat chitanța în cesțiune este urmărit ca mandatar infidel pentru abus de încredere în prejudiciul apelanților, fapt care nu s'a contestat de intimat, că din toate aceste presupțiuni, Curtea s'a format convingerea că chitanța menționată prezentată de Simionescu-Râmnicu, i este dată după încetarea mandatului lui Pandeli Arion, că prin urmare fiind dată după încetarea mandatului, nu poate fi opusă apelanților ;

Că ast-fel fiind, neputînd cu nimic dovedi achitarea datoriei de 31134 lei 60 bani, intimatul urmează să fie condamnat la plata acestei sume ;

Considerînd că pentru restul pînă la complectarea sumei coprinsă în acțiune, apelanții au deferit jurămînt decisoriu intimatului Simionescu-Râmnicu, care l'a prestat și a afirmat că nu se recunoaște dator, ast-fel că pentru acest rest, nefiind probată, acțiunea urmează a fi respinsă ca neprobată ;

Avînd în vedere cererea apelanților de a fi condamnat Simionescu-Râmnicu, și la plata procentelor de 8% pe an de la 8 Ianuarie 1886 data încheerii comptului corent și pînă la achitare ;

Considerînd că prin înscrisul intimatului cuprins în registrul mai sus arătat rezultă, că dînsul a recunoscut comptul său coprins în acel registru în care se prevede 8% la sumele debitate ; că de alt-fel asupra acestui punct deferîndu-i-se jurămînt, intimatul a recunoscut convențiunea de plata acestor procente ;

Că în fine, intimatul în discuțiunea care s'a făcut înaintea Curței, nu a ridicat nici o obiecțiune în astă privință și prin urmare cererea de a se acorda procente de 8% pe an la suma datorită cu începere de la data încheierii comptului curent și pînă la achitare este justă și întemeiată. Vădînd și art. 140 și 146 pr. civil.

Pentru aceste motive, Curtea admite apelul etc..

(ss) G. Tanoviceanu, G. Stoicescu și Fr. Papp